

El misteri d'Arnau de Torroja, gran Mestre dels Templers

Buscant la tomba del gran mestre dels templers

Unes restes localitzades en un sarcòfag a Verona podrien pertànyer al cavaller Arnau de Torroja

L'estudi genètic confirma que es tracta d'un home del segle XI, però serà necessari cotejar-lo amb el cadàver del seu germà Guillem, enterrat a Tarragona

21 de d'abril del 2018

El 2016, amb motiu de la restauració a l'església de San Fermo o Fermín de Maggiore, situada al centre històric de la ciutat italiana de Verona, va aparèixer darrere d'una paret un sarcòfag de pedra amb la creu dels templers esculpida. La principal hipòtesi sosté que es tracta de la tomba d'Arnau de Torroja (1118-1184), que va ser novè gran mestre de l'Ordre del Temple, però seran els gens els que tindran l'última paraula.

Arnau de Torroja, procedent d'una noble família de Solsona, va ser un destacat cavaller de la cort de Ramon Berenguer IV que va participar en la conquesta als àrabs de Tortosa i Lleida. Torroja va viatjar en tres ocasions a Terra Santa, va participar en les campanyes militars dels templers i també va negociar una treva amb Saladí.

El 1184, sent ja la màxima autoritat de l'orde templer, va sortir de Jerusalem per reunir-se a la ciutat italiana de Verona amb el papa Lluci III i l'emperador Frederic Barba-roja i informar-los de la situació de l'última Croada. Però la mort el va sorprendre a l'arribar-hi i va ser enterrat a l'església del Temple de San Vitale de la mateixa ciutat, presumiblement en un sarcòfag de pedra, tal com era costum per als grans mestres.

Al dissoldre's l'orde dels cavallers templers, l'església va passar a mans dels Cavallers de l'Orde de Malta. L'església es va clausurar el 1760 pels danys causats pel desbordament del riu Adige, i els objectes que albergava van ser distribuïts entre les esglésies pròximes, entre elles la de San Fermo.

El sarcòfag, que a més a més de la creu presenta una espasa estilitzada, un simbolisme tradicionalment atribuït als mestres generals, va ser obert l'any 2014 per un equip d'investigadors italians encapçalat per Giampero Bagni, arqueòleg de la Universitat de Bolonya, i l'antropòleg i religiós Fiorenzo Facchini. A dins hi van trobar les restes d'un home d'edat avançada, cobert amb un sudari de seda, cosa que evidenciava que era preeminent. Així mateix, la datació amb carboni 14 va revelar que les restes eren d'entre el 1020 i el 1220, unes dates coherents amb l'època en què va viure Arnau de Torroja.

Els científics van agafar una mostra d'una dent per poder fer una anàlisi genètica, que es va portar a terme amb la col·laboració de David Reich, de la Universitat de Harvard. Es van genotipar més de mig milió de posicions informatives del genoma nuclear i es va confirmar que es tractava d'un home.

Amb posterioritat, gràcies a la implicació en l'estudi de Carles Lalueza-Fox, investigador de l'Institut de Biologia Evolutiva de Barcelona (IBE) –centre mixt del CSIC i la Universitat Pompeu Fabra–, es van efectuar diverses anàlisis de genètica de poblacions. La mostra es va comparar amb les d'ibèrics, italians i francesos actuals, i els resultats van posar de manifest que el material genètic és molt pròxim al dels catalans d'avui. Els resultats es van presentar ahir en un congrés a la ciutat de Verona.

Lalueza recorda que fins al segle XIX la gent amb prou feines es movia del seu origen, i per això sembla perfectament factible determinar l'origen d'un cadàver medieval, però insisteix que els

«resultats no són concloents perquè no hi ha informació de com eren els catalans fa mil anys». «Perquè fossin concloents –prosegueix l'investigador de l'IBE– s'hauria de fer una anàlisi comparativa amb un parent de primer grau».

Es dona la circumstància que a la catedral de Tarragona hi ha inhumat Guillem de Torroja, germà del gran mestre Arnau i arquebisbe de Tarragona entre el 1171 i el 1174. Recentment, l'arquebisbat de Tarragona i el capítol catedralici han donat permís als investigadors perquè extreguin una mostra de les restes. Si finalment se'n confirmés la identitat, Arnau de Torroja seria el primer i únic gran mestre de l'Orde del Temple identificat fins ara.